

Anayasa Mahkemesi Kararı: Boşandığı Eşiyle Fiilen Birlikte Yaşayanların Aylıklarının Kesilmesi Hükmü Anayasa'ya Uygun Bulundu

Mahmut Çolak

İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

Tarih: 15.07.2026

Kaynak: Anayasa Mahkemesinin 26.03.2026 tarihli ve E: 2025/210, K: 2026/70 sayılı kararı — 14.07.2026 tarihli ve 33310 sayılı Resmî Gazete

Kısa Cevap

Anayasa Mahkemesi, boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların gelir ve aylıklarının kesilmesini, ödenmiş tutarların da geri alınmasını öngören **5510 sayılı Kanunun 56'ncı maddesinin ikinci fıkrasını** Anayasa'ya aykırı bulmamış ve itirazın **reddine** karar vermiştir. Karar, **İstanbul Anadolu 21. İş Mahkemesinin** itiraz yoluyla (somut norm denetimi) yaptığı başvuru üzerine verilmiş, **26.03.2026** tarihinde **oybirliğiyle** alınmıştır. Mahkemenin gerekçesi, kuralın **hakkın kötüye kullanılmasını engellemeye** yönelik olması ve öngörülen farklı muamelenin nesnel, makul ve ölçülü bulunmasıdır.

İtirazın Konusu ve Başvuru Yolu

- **Başvuran: İstanbul Anadolu 21. İş Mahkemesi** (itiraz yolu — somut norm denetimi).
- **Olay:** Davacının boşandığı eşiyle birlikte yaşadığı gerekçesiyle **ölüm aylığının kesilmesi** ve hakkında **borç bildirim belgesi** düzenlenmesi işlemlerinin iptali istemiyle açılan davada, mahkeme kuralı Anayasa'ya aykırı bulmuş ve iptali için başvurmuştur.
- **İleri sürülen aykırılık:** Anayasa'nın **9, 10, 17, 20, 35, 125 ve 141'inci** maddeleri.

İncelenen Kural

5510 sayılı Kanunun "Gelir ve aylık bağlanmayacak haller" başlıklı 56'ncı maddesinin ikinci fıkrası şu hükmü taşımaktadır: *"Eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşadığı"*

belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır.”

Anayasa Mahkemesinin Gerekçesi

- **İnceleme çerçevesi:** Kural, Anayasa’nın **10, 13 ve 35’inci** maddeleri yönünden incelenmiştir. Anayasa’nın **17 ve 20’nci** maddeleri yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek görülmemiş; **9, 125 ve 141’inci** maddelerle ilgi görülmemiştir.
- **Karşılaştırma ölçütü:** Hak sahibi sıfatıyla aylık alan konumuna **boşanmak suretiyle gelmeyen** ve evli olmadığı bir kişiyle fiilen birlikte yaşayanlar ile kural kapsamındaki eş ve çocuklar, ölüm geliri ve aylığından yararlanma bakımından **karşılaştırılmaya müsait şekilde benzer durumda değildir**. Buna karşılık, boşanma nedeniyle hak sahibi statüsünde gelir ve aylık alan kişilerin birbirleriyle benzer durumda olduğu açıktır.
- **Farklı muamelenin temeli:** Kural kapsamındaki kişilerin aylıklarının kesilmesi ve ödemelerin geri alınması **hakkın kötüye kullanılmasını engellemeye** yönelik olduğundan, farklı muamelenin **nesnel ve makul bir temeli** bulunmaktadır.
- **Ölçülülük:** Anayasa’nın 13 ve 35’inci maddeleri yönünden yapılan incelemedeki gerekçeler, farklı muamelenin ölçülülüğü bakımından da geçerli görülmüş; müdahale ölçüsüz bulunmamıştır.
- **Sonuç:** Kural, Anayasa’nın 10, 13 ve 35’inci maddelerine aykırı değildir; **itirazın reddi** gerekir.

Hüküm

5510 sayılı Kanunun 56’ncı maddesinin ikinci fıkrasının **Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine**, 26.03.2026 tarihinde **oybirliğiyle** karar verilmiştir.

Geri Alma Nasıl İşliyor? (5510 md. 96)

Kuralın atıf yaptığı 96’ncı madde, geri almanın süresini ve faizini ayrıntılı biçimde düzenler:

- **Kasıtlı veya kusurlu davranıştan doğmuşsa:** Hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru **en fazla on yıllık** sürede yapılan ödemeler, **ödemelerin yapıldığı tarihlerden** itibaren hesaplanacak **kanuni faiziyle** birlikte geri alınır.
- **Kurumun hatalı işleminden kaynaklanmışsa:** Tespit tarihinden geriye doğru **en fazla beş yıllık** sürede yapılan ödemeler toplamı; ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren **yirmi dört ay içinde** yapılacak ödemelerde **faizsiz**, bu sürenin dolmasından sonra yapılacak ödemelerde ise sürenin sonundan itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle geri alınır.
- **Mahsup ve kesinti:** İlgilinin Kurumdan alacağı varsa borç bu alacaktan mahsup edilir; alacak yoksa genel hükümlere göre geri alınır. Mahsup **en eski borçtan** başlanarak borç aslına

yapılır, kanuni faiz kalan borca uygulanır. Borcun gelir ve aylıktan kesilmesi hâlinde, kesintinin başlayacağı ödeme dönemi başı itibarıyla kanuni faiziyle hesaplanan tutar, gelir ve aylıktan **%25 oranında** kesilir.

Bu nedenle geri almanın faizli olup olmadığı ve hangi geriye dönük süreyi kapsadığı, olayın **kasıt/kusur** mu yoksa **Kurum hatası** mı olduğuna göre değişir.

Hak Sahipleri ve Uygulayıcılar İçin Pratik Notlar

- **Norm denetimi ile ispat ayrı konulardır:** Karar, kuralın anayasaya uygunluğuna ilişkindir. Somut bir olayda “fiilen birlikte yaşama” olgusunun **usulünce ispatlanıp ispatlanmadığı** ise yargılamanın konusudur; bu kararlar ispat tartışması kapanmamıştır.
- **Kural yalnızca boşanma yoluyla hak sahibi olanları kapsar:** Anayasa Mahkemesinin 42’nci paragraftaki değerlendirmesine göre, hak sahibi konumuna boşanmak suretiyle gelmeyen kişiler kural kapsamında değerlendirilemez.
- **Borç tutarı ve faiz hesabı denetlenebilir:** Geri alınan tutarın 96’ncı maddedeki on yıl / beş yıl sınırlarına ve faiz başlangıç tarihlerine uygun hesaplanıp hesaplanmadığı ayrıca incelenmelidir.
- **Kesinti oranı:** Borcun gelir veya aylıktan kesilmesinde oran **%25**’tir; bu oran, prim borçlarının ek 24’üncü madde kapsamında kesilmesinde uygulanan orandan farklıdır.

Sık Sorulan Sorular

Anayasa Mahkemesi kuralı iptal etti mi?

Hayır. Kuralı Anayasa’ya aykırı bulmamış ve **itirazı reddetmiştir**.

Başvuru kim tarafından yapıldı?

İstanbul Anadolu 21. İş Mahkemesi tarafından itiraz yoluyla.

Karar hangi maddeler yönünden inceleme yaptı?

Anayasa’nın **10, 13 ve 35’inci** maddeleri yönünden; 17 ve 20’nci maddeler yönünden ayrıca inceleme yapılmamış, 9, 125 ve 141’inci maddelerle ilgi görülmemiştir.

Kuralın amacı nedir?

Anayasa Mahkemesine göre **hakkın kötüye kullanılmasını engellemek**.

Ödenen tutarlar her hâlde faizle mi geri alınır?

Hayır. 96’ncı maddeye göre kasıt veya kusur hâlinde ödeme tarihlerinden itibaren kanuni faiz işler; Kurumun hatalı işleminden kaynaklanan hâllerde tebliğden itibaren **yirmi dört ay içinde**

ödeme faizsizdir.

Geri alma hangi geriye dönük süreyi kapsar?

Kasıt veya kusur hâlinde **en fazla on yıl**, Kurum hatası hâlinde **en fazla beş yıl**.

Resmî Kaynaklar

- Anayasa Mahkemesinin 26/3/2026 tarihli ve E: 2025/210, K: 2026/70 sayılı kararı — 14.07.2026 tarihli ve 33310 sayılı Resmî Gazete
- Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası — E: 2025/210, K: 2026/70
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (56'ncı madde — gelir ve aylık bağlanmayacak haller; 96'ncı madde — yersiz ödemelerin geri alınması)

Bu sirküler genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Somut uygulama öncesinde ilgili resmî kaynakların güncel hâli ve şirketin özel koşulları ayrıca değerlendirilmelidir.

PROZON'DAN

Yazılım, danışmanlık ve ücretsiz araçlar

YAZILIM VE HİZMET

Bordro ve Özlük Yazılımı

Karmaşık bordroyu tek motorda çalıştırın.

prozon.net/bordro-ve-ozluk-yazilimi/

Bordro Outsource

Operasyon bizde, ekran ve veri sizde.

prozon.net/insan-kaynaklari/bordro-outsource/

Ar-Ge, Teknopark, TEKMER

Kurgu, başvuru ve muafiyet süreçleri.

prozon.net/yatirimlar-ve-ar-ge/

ÜCRETSİZ ARAÇLAR

Hesap Makineleri

Bordro ve tazminat hesapları; üyelik gerekmez.

prozon.net/hesap-makineleri/

Analiz Merkezi

Teknopark ve teşvik analizleri.

analiz.prozon.net

Yıllık Parametreler

SGK ve vergi parametreleri, yıl yıl.

prozon.net/yillik-parametreler/

GÜNCEL KALIN

Mevzuat Takvimi

Beyan ve ödeme günleri tek takvimde.

prozon.net/mevzuat-takvimi/

Mevzuat Sirkülerleri

Haftada üç gün, ücretsiz e-posta bülteni.

prozon.net/sirkuler/#bulten

Bu belge <https://prozon.net/sirkuler/anayasa-mahkemesi-karari-bosandigi-esiyle-fiilen-birlikte-yasayanlarin-ayliklarinin-kesilmesi-hukmu-anayasaya-uygun-bulundu/> adresindeki sirkülerden 21.09.2026 03:34 tarihinde üretilmiştir. Mevzuat değişebilir; güncel metin için siteyi ziyaret edin. Sirküler, bilgilendirme amaçlıdır; somut olaylar için danışmanlarımızla görüşün.

Prozon Kurumsal Teknoloji Çözümleri A.Ş. · Artan Plaza, Bağlarbaşı, Feyzullah Cd. No:140 Kat:5, 34844 Maltepe / İstanbul ·

+90 216 808 02 39 · bilgi@prozon.net